

Homenatge a Sebastià Serrano

M. Antònia Martí
Mariona Taulé (coords.)

Universitat de Barcelona. Dades catalogàfiques

Homenatge a Sebastià Serrano. – (Homenatges ; 44)

Referències bibliogràfiques

ISBN 978-84-475-3804-1

I. Serrano, Sebastià, 1944- II. Martí Antonin, M.
Antònia, ed. III. Taulé Delor, Mariona, ed. IV. Col-
lecció: Homenatges (Universitat de Barcelona) ; 44
1. Lingüística 2. Homenatges

© Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona

Adolf Florensa, s/n

08028 Barcelona

Tel.: 934 035 430

Fax: 934 035 531

www.publicacions.ub.edu

comercial.edicions@ub.edu

FOTOGRAFIA DE LA COBERTA

Jordi Play

DIBUIX DEL FRONTISPICI

Ramon Cerdà

ISBN

978-84-475-3804-1

DIPÒSIT LEGAL

B-11.926-2014

IMPRESSIÓ I RELIGAT

Gráficas Rey

L'edició d'aquest llibre ha estat possible gràcies a les aportacions del Servei de Tecnologia Lingüística (STEL), del Departament de Lingüística General, del Deganat de la Facultat de Filologia, del Vicerektorat de Comunicació i Projecte de la Universitat de Barcelona i de Weloba.cat en nom de tots els seus deixebles i amics.

És rigorosament prohibida la reproducció total o parcial d'aquesta obra. Cap part d'aquesta publicació, inclòs el disseny de la coberta, no pot ser reproduïda, emmagatzemada, transmesa o utilitzada per cap mitjà o sistema, sense l'autorització prèvia per escrit de l'editor.

Índex

<i>Sebastià Serrano, vida i compromís a la Universitat de Barcelona,</i> per Dídac Ramírez i Sarrió	9
<i>Pòrtic</i> , per Adolfo Sotelo Vázquez	11
ITZIAR ADURIZ i JOSEP DEL RIO, Català i basc, veïns a la cadena pirinenca?	13
SANTIAGO ALCOBA, Los sentidos de <i>-ción</i> de 'acción' o de 'efecto'	29
JOAN ARGENTER, Sobre una figura sintàctica en la poesia galaicoportuguesa, amb especial referència a Pero Meogo	53
ALBERT BASTARDAS, Cap a la «complèxica» com a transdisciplina	63
EDUARD BONET, Nous horitzons de la retòrica moderna	79
IRENE CASTELLÓN, MARINA LLOBERES i MONTSERRAT MARIMON, Spanish WordNet 3.0: les expressions multiparaula	101
FAUSTINO DIÉGUEZ-VIDE, Patrons de recuperació paradoxals a l'afasia: són, realment, paradoxes?	113
XAXIER LABORDA, Explorador de la semiòtica	137
COLOMA LLEAL, Gestualitat i moviment al segle xv	149
ÁNGEL LÓPEZ, Sobre la organización neuronal de los módulos lingüísticos ...	163
MARIA ANTÒNIA MARTÍ i MARIONA TAULÉ, «M'exalta el nou i m'enamora el vell»: els corpus, passat i futur de la lingüística	177
EUGENIO MARTÍNEZ, ANA M. ^a FERNÁNDEZ-PLANAS, LOURDES ROMERA, VALERIA SALCIOLI i JOSEFINA CARRERA-SABATÉ, Alguns trets fònics de la parla de Sebastià Serrano	205
JUAN CARLOS MORENO, Zig-zag. Fundamentos icónicos	217
JOANA ROSSELLÓ, LILIANA TOLCHINSKY i CARME JUNYENT, Darwin sobre el llenguatge: filogènia, ontogènia i glossogènia	233
RICARD SAN VICENTE, Sang esclava	259
IGNASI TERRADAS, Lohengrin: De l'impecable judici en el drama wagnerià a la sospita en dos poemes de Kavafis	269
JESÚS TUSON, Turbulències i incerteses en la història de la comunicació escrita	287
HELENA USANDIZAGA, La tradición de la orfandad: el reto del lenguaje en <i>El pez de oro</i> , de Gamaliel Churata	297

HELENA VIDAL, Una invitació a «L'estiuet de les dones», d'Olga Berggolts (1910-1975)	311
M. ROSA VILA, De nou, predicat i predicació: relacions entre «el dir» i «el que es diu». La causalitat com a acte justificatiu en la llengua espanyola	315
<i>Epíleg setmanal</i> , per Joaquim Maria Puyal	329

Alguns trets fònics de la parla de Sebastià Serrano

EUGENIO MARTÍNEZ CELDRÁN,
ANA M.ª FERNÁNDEZ PLANAS, LOURDES ROMERA,
VALERIA SALCIOLI I JOSEFINA CARRERA-SABATÉ
Universitat de Barcelona

I. INTRODUCCIÓ

Sebastià Serrano és un gran comunicador, un comunicador de masses, un comunicador que parla de comunicació, que comunica amb gran efectivitat i que és ben escoltat. Al marge del contingut del que expressa, dels propis aspectes verbals i no verbals, observem que la seva procedència lingüística és el català nord-occidental. Tot i haver desenvolupat la seva activitat acadèmica a la Universitat de Barcelona, quan parla es manté en l'eix del seu dialecte, per bé que quan escoltem els seus sons detalladament hi observem una variació que respon a l'impacte del dialecte oriental central.

De manera més detallada,¹ i paral·lelament al que ocorre quan analitzem la fonètica del català, observem que un dels punts més inestables de Sebastià Serrano, fonèticament parlant, és el vocalisme àton. Efectivament, les vocals àtones de Sebastià Serrano a voltes són ben característiques de la parla de Lleida (com en el cas de les vocals finals en substantius i adjectius femenins,

1. Les dades que s'exposen a continuació provenen de l'escolta detallada de Sebastià Serrano en diverses situacions comunicatives: entrevistes i conferències. Són les que es detallen a continuació: www.youtube.com/watch?v=j85z5rJSwos (entrevista amb Sebastià Serrano) www.youtube.com/watch?v=TruXCrgOIAU; www.youtube.com/watch?v=FN5B3CSAflw; www.youtube.com/watch?v=bzOGKPoqoT4; www.youtube.com/watch?v=JxIEA7jk_e8; www.youtube.com/watch?annotation_id=annotation_952798&feature=iv&src_vid=JxIEA7jk_e8&v=cNa8klg7btw&noredirect=1; www.youtube.com/watch?annotation_id=annotation_402689&feature=iv&src_vid=cNa8klg7btw&v=ETR6XPLHUjI DIXIT. Conferència de Sebastià Serrano «Comunicació i felicitat» (6 parts); www.youtube.com/watch?v=jPBy5I5N-tM (Sebastià Serrano per a Ara TV); www.youtube.com/watch?v=Id3lLiBLNYw (Sebastià Serrano a *El matí de Catalunya Ràdio* (18.10.12.)); www.youtube.com/watch?v=Jyd-8BjC2Jc (Acceptar la incertesa).

que són pronunciades [ɛ]: *miqueta*, *cosa*, *època*, *programa*, *mentida*, *expertes*, *serotonina*, *rutina*, etc. o bé les vocals finals de les formes verbals de 3a persona del present d'indicatiu, que solen acabar amb la vocal [e]: *ubica*, *milita*, *aniria*, *culmina*, *era*, *nota*) i a voltes són ben pròpies del català oriental central (com en la reducció vocàlica a [u] de les vocals posteriors de *colors*, *comença*, *impossible*, *només*, *potser*, *emoció* o *tothom*, o la reducció vocàlica a [a] o [ɐ] de les vocals anteriors de *pensar*, *feliç*, *persones*, *relació*, *famílies*, *perquè* o *petites* i també de les vocals d'articles, preposicions i clítics: *el*, *en*, *amb*, *del*, *pel*, *et*, etc.).

De vegades no sabem quin és l'objectiu del nostre comunicador: si pretén mantenir trets tradicionals del català nord-occidental o bé s'adapta al català oriental central, d'acord amb les observacions d'ell mateix i dels qui defensen que la llengua és un sistema adaptatiu complex (Beckner *et al.*, 2009); aquest és el cas de la pronúncia de la vocal pretònica [a] o [ɐ] en posició inicial absoluta en mots com *empresa*, *explícita*, *estar*, *esquerra* o *enregistrada*, pronúncies que Sebastià Serrano utilitza a bastament i que, actualment, en la zona d'influència de Lleida es troben en un procés de canvi en curs i alternen amb la vocal [e] per part de parlants que es estan més connectats a la llengua escrita. En altres casos, Sebastià Serrano alterna, en un mateix mot, solucions pròpies de diverses procedències dialectals: li sentim el mot *olor*, pronunciat [u'ʎo], [o'ʎo] i també [aw'ʎo], el mot *mentides*, pronunciat [men'tiðes] o [men'tiðes].

Les vocals tòniques de Sebastià Serrano s'adscriuen majoritàriament en el dialecte nord-occidental tant pel que fa a l'obertura com a la distribució. Tot i això, segurament l'adaptació de la seva parla a la zona de més influència, que és on desenvolupa la seva activitat acadèmica, el condueix a pronunciar algunes paraules amb alternances paleses. Així, per exemple, *naturalesa* se sent [nɛtʉ'ʎɛzɛ] i també [natura'ʎɛzɛ]. Les consonants podríem dir que, pel que fa a la caracterització dialectal, són les més estables: manté amb força la segregació de iod tant al costat de fricatius sonors (*pagès* [paj'ʎes], *festeja* [fes'tejʎɛ], *assajos* [a'sajʎos]) com de fricatius sords (*baixes* ['bajʎes], *pateixen* [pa'tejʎɛn]) i també usa els africats inicials en mots propis del lleidatà com ara *xiquet* i *xiqueta* ([ʃi'ket] i [ʃi'ketɛ]), encara que al mot *xarxa* només l'emmet amb fricatius sords ([ʃarʃɛ]). Els grups consonàntics <bl> i <gl> de Sebastià Serrano són sempre geminats (*segle* ['segɣɛ], *feble* ['febbɛ], *establert* [asta'bbɛrt], *impensable* [impen'sabbɛ]), fet que l'acosta a la prescripció normativa del català oriental, però també a les realitzacions del lleidatà.

Aquesta descripció impressionística de la fonètica de Sebastià Serrano ens condueix a pensar que la seva riquesa fonètica es pot analitzar més concreta-

ment a partir de l'anàlisi experimental i és precisament això el que ens proposem de dur a terme en aquest treball. D'acord amb aquest objectiu, doncs, l'article conté una descripció del vocalisme tònic i àton de Sebastià Serrano i també una descripció de la seva entonació.

L'estudi acústic de la primera part s'ha dut a terme a partir de vuit minuts d'enregistrament d'una entrevista que li van fer a RACI per parlar de la publicació del seu llibre *Del amor, la mentira y la persuasión* (2012).² L'anàlisi acústica s'ha realitzat amb el programa PRAAT (Boersma i Weenink, 2001) i l'script per a l'extracció de les dades amb l'«Extractor de F1 y F2»,³ desenvolupat per Domingo Román Montes de Oca i adaptat per Wendy Elvira García al Laboratori de Fonètica de la UB. Els descriptius i els gràfics de dispersió han estat elaborats amb el paquet estadístic IBM SPSS Statistics v.20.0.0. L'estudi prosòdic de la segona part s'ha basat en una conferència sobre la felicitat (vegeu la primera nota a peu de pàgina).

2. EL VOCALISME

2.1. El vocalisme tònic

A partir de l'anàlisi de 300 vocals en posició tònica, s'han obtingut els valors mitjans per a cada timbre vocàlic (entre parèntesis apareixen els valors de desviació estàndard), que conté la taula 1:

TIMBRE VOCÀLIC	n	F1	F2
[i]	60	300 (43)	2210 (120)
[e]	52	456 (41)	1870 (131)
[ɛ]	34	510 (68)	1753 (140)
[a]	48	680 (71)	1413 (124)
[ɔ]	37	544 (74)	1071 (190)
[o]	43	462 (42)	891 (176)
[u]	26	342 (27)	930 (172)

TAULA 1. Mitjanes i desviació estàndard de les vocals tòniques de Sebastià Serrano.

2. www.youtube.com/watch?v=PNdijI6SbL4.

3. www.domingo-roman.net/scripts_para_praat.html#3_Valores_de_formantes.

Els valors de les mitjanes apareixen també al gràfic de la figura 1, que ens permet veure de manera més fàcil la tendència assenyalada en fonètica que els valors d'F₂ (dependents de l'anterioritat lingual a la cavitat vocal) són progressivament descendents, mentre que els valors d'F₁ (que depenen de l'alçada lingual) augmenten de [i] a [a] i decreixen posteriorment fins a la [u], com cal esperar.

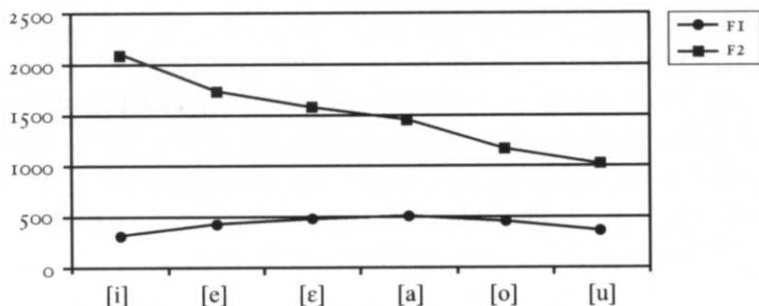

FIGURA 1. Mitjanes d'F₁ i F₂ de les vocals tòniques de Sebastià Serrano.

La dispersió dels valors en totes les mostres apareix en el gràfic de la figura 2, que il·lustra la carta de formants corresponent a les vocals de Sebastià Serrano. Els eixos (F₁ a l'eix de les y; F₂ a l'eix de les x) estan graduats logarítmicament per acostar-se al tipus de percepció auditiva que efectuen les oïdes humanes.

En aquests valors hi podem observar algunes pistes de la seva veu: si comparem els valors obtinguts amb altres valors de referència en la bibliografia per a veus masculines en català (per exemple, Gili Gaya, 1931; Barnils, 1911; ALPI, 1962; Martí i Castell, 1970; Cerdà, 1972; Badia, 1973; Veny, 1982; Recasens, 1996; Julià-Muné, 1998; Casanovas i Creus, 1999; Julià-Muné, 2002; Carrera-Sabaté, Fernández Planas i Matas Crespo, 1999; Carrera-Sabaté i Fernández Planas, 2003; Fernández Planas, Carrera-Sabaté i Matas Crespo, 2000; Carrera-Sabaté i Fernández Planas, 2005), trobem, d'una banda, que la seva veu no és especialment greu. I, de l'altra, si ens centrem en l'anàlisi de les vocals mitjanes, un terreny especialment indicat per constatar les diferències dialectals, veiem que els valors estudiats se situen al mig dels valors que Carrera-Sabaté i Fernández Planas (2005) troben per a aquestes vocals del barceloní i del lleidatà (vegeu el gràfic de la figura 3). Tot i que aquestes au-

tores troben més diferències entre el barceloní i el lleidatà, d'una banda, i el valencià i el mallorquí, de l'altra, quant a l'obertura, també constaten que, entre els dos primers dialectes, les vocals mitjanes del lleidatà tendeixen a ser més obertes que les del barceloní. El vocalisme tònic de Sebastià Serrano se situaria al mig de tots dos punts d'enquesta, especialment pel que fa a F₂ (és a dir, pel que fa a l'avançament del cos de la llengua), i sobretot en les vocals anteriors. Això ens pot indicar la influència del barceloní, varietat del lloc on el nostre informant viu des de fa molts anys, sobre la seva variant d'origen, el lleidatà, i caracteritzaria un tret particular en la seva particular i coneguda veu.

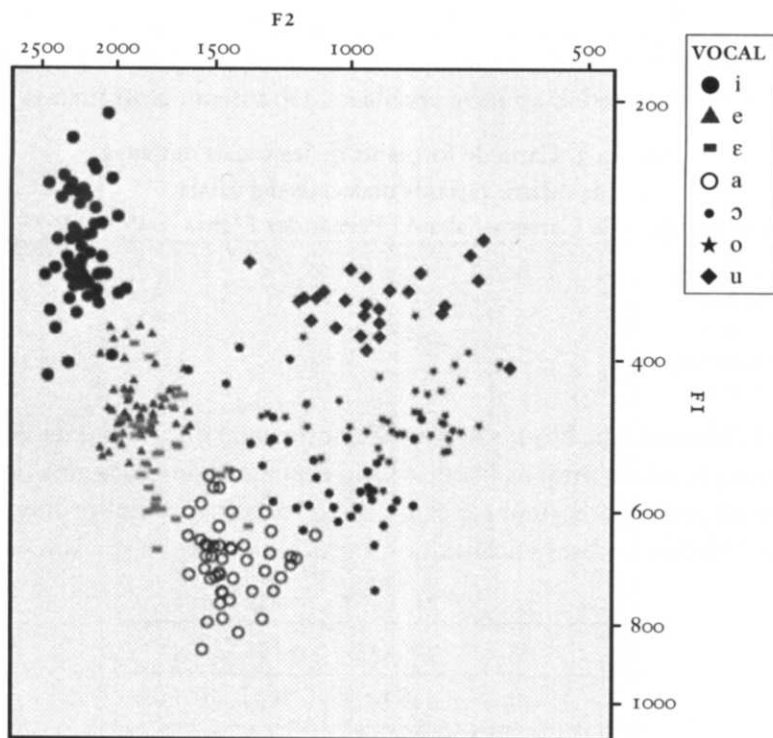

FIGURA 2. Carta de formants de les vocals tòniques de Sebastià Serrano.

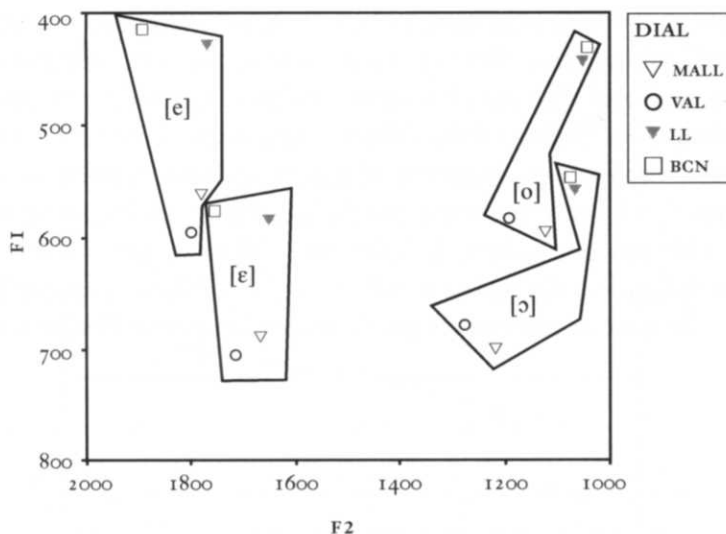

FIGURA 3. Carta de formants de les vocals mitjanes de quatre variants dialectals del català. (Adaptat de Carrera-Sabaté i Fernández Planas, 2005: 71).

2.2. El vocalisme àton

Pel que fa al vocalisme àton, s'han analitzat un total de 308 vocals. A la taula es mostren els valors mitjans i la desviació estàndard de cadascuna de les vocals. I en el gràfic de la figura 4 es mostren les mitjanes del primer i segon formant dels vuit timbres vocàlics.

VOCAL	n	F1	F2
[i]	45	306 (35)	2095 (164)
[e]	51	428 (41)	1743 (161)
[ɛ]	22	480 (48)	1579 (107)
[a]	129	507 (56)	1460 (135)
[o]	50	449 (50)	1169 (130)
[u]	12	363 (51)	1032 (137)

TAULA 2. Mitjanes i desviació estàndard de les vocals àtones de Sebastià Serrano.

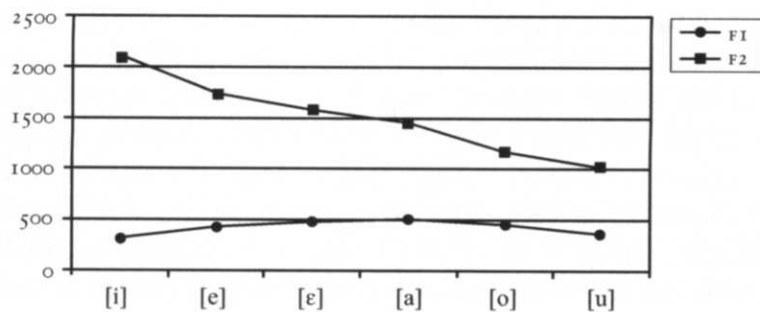

FIGURA 4. Mitjanes d'F1 i d'F2 de les vocals àtones de Sebastià Serrano.

La figura 5 correspon a la dispersió dels valors d'F1 i F2 de les 308 vocals que han constituït la mostra del vocalisme àton de Sebastià Serrano.

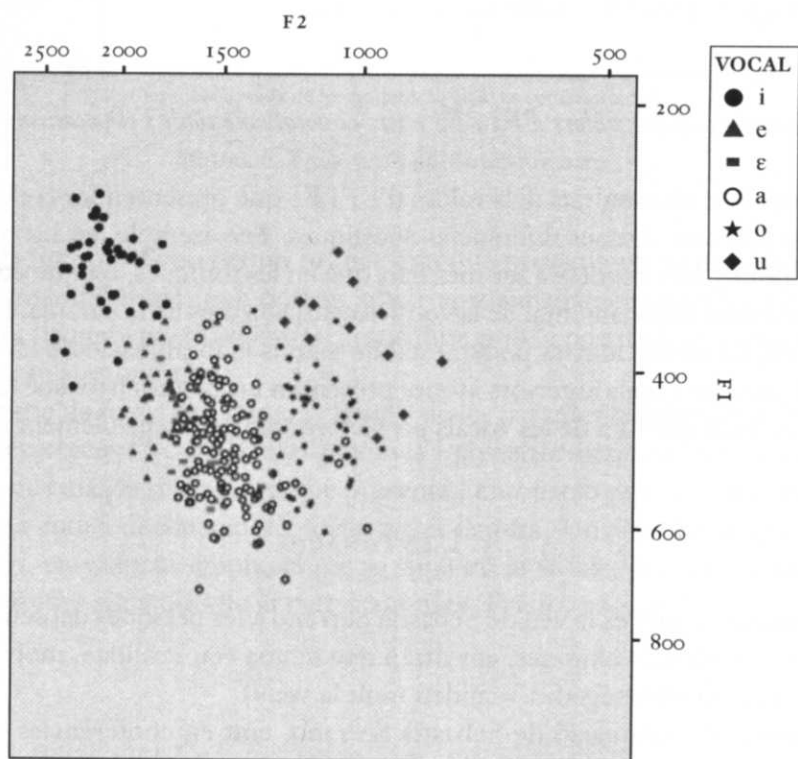

FIGURA 5. Carta de formants de las vocals àtones de Sebastià Serrano.

També els valors que apareixen a la carta de formants de les vocals àtones ens aproximen a les característiques específiques de la veu que estem analitzant. El seu dialecte original, català nord-occidental del Pla d'Urgell, es caracteritza per una menor reducció vocàlica en posició àtona que la dels dialectes orientals, característica que també comparteix amb els dialectes occidentals (Badia, 1994; Veny, 1982; Recasens, 1996). Per això en el seu vocalisme trobem, a banda de les vocals tancades, vocals mitjanes obertes i tancades anteriors ([e] [ɛ]), vocals tancades posteriors ([o]) i també la vocal baixa, amb moltes variants: [a] [ɐ] [ɑ]; aquesta és la vocal amb més aparicions en la mostra analitzada (129 realitzacions de les 308) en la parla de Sebastià Serrano. Per això mateix, la gran dispersió de valors de la /a/ àtona ens permet indicar que en moltes ocasions aquesta s'aproxima a una vocal neutra. Es pot observar que, al voltant dels valors de 400 per a F1 i 1500 per a F2, apareixen en el gràfic de dispersió de la figura 5 alguns símbols que podrien ben bé pertànyer a vocals neutres. No les hem tingut en compte en els valors mitjans, ja que s'assemblen molt als valors d'[a].

2.3. Comparació dels valors d'F1 i F2 entre el vocalisme tònic i el vocalisme àton

Si comparem els resultats dels valors d'F1 i F2 que presenten les taules 1 i 2, podem apreciar algunes diferències acústiques. Per exemple, en les realitzacions àtones, l'F1 tendeix a ser més baix que en les tòniques, fet que està relacionat amb el to fonamental de la vocal accentuada dins de la paraula. Respecte a l'F2, les distincions es poden establir segons la localització de les vocals, així, doncs, les vocals anteriors àtones presenten un F2 més baix que les tòniques, mentre que l'F2 de les vocals posteriors àtones és sensiblement més alt.

3. L'ENTONACIÓ

Si preguntem com és la veu de Sebastià Serrano a les persones del seu entorn i, sobretot, als seus alumnes, ens diran que té una veu «càlida», molt «curosa» (sol dir moltes vegades: «cuideu molt la veu»).

Estudiant l'entonació de Sebastià Serrano, tant en conferències com en entrevistes, s'observa que difícilment s'adapta a un discurs neutre, atès que focalitza contínuament.

Es diu que el discurs neutre és el que s'adapta al focus denominat ample o informatiu i es correspon amb oracions de tipus declaratiu. Cada pic de freqüència fonamental o F_0 és més baix que l'anterior i el primer és el més alt, de manera que el rang va disminuint al llarg de la frase; així, el rang més ampli se situa al principi de la frase i el més baix, al final.

Sebastià Serrano utilitza realment molt poc aquest tipus de focus en les conferències o entrevistes. En la figura 6, es reproduïx aquest tipus d'expressions amb entonació neutra. Es tracta d'una conferència sobre la «felicitat».⁴

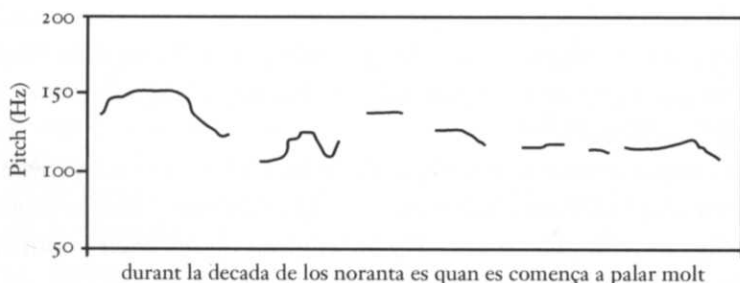

FIGURA 6. Frase amb entonació neutra.

En la figura 6 s'observa un primer cim que presenta un to més alt que el seu fonamental mitjà (que podem situar aproximadament en els 120 Hz) i una altra lleugera pujada d'èmfasi coincidint amb la posttònica (focus ample) de la paraula «noranta».

Es parla de focus estret quan algunes de les paraules del discurs sobresurten i eleven més l' F_0 de la síl·laba tònica i posteriorment no apareix la progressió de baixada sistemàtica que presenta l'entonació neutra, fenomen que es coneix com a declinació. El focus estret l'altera. Un altre fet és que, normalment, en el focus ample, el pic se situa en la síl·laba posttònica, mentre que l'estret se situa dins de la mateixa tònica (Prieto, 2002:79).

4. Vegeu la nota 1.

FIGURA 7. Frase amb focalització estreta.

En la figura 7 s'observa un pic alt, per sobre de la resta de la frase, en les síl·labes «(es)tat l'ob(jectiu)». Aquí hi ha un focus estret que trenca clarament la declinació de la frase.

A més d'utilitzar molt la focalització, Sebastià Serrano sol variar la intensitat: utilitza una intensitat baixa quan parla d'un tema trist o molt seriós i una intensitat més alta en temes alegres. Tant en conferències com en entrevistes trobem molt sovint —i sempre en llocs convenients— el recurs al riure.

La influència del seu origen lleidatà no es nota en l'entonació, ja que tant l'esquema del discurs neutre com el de les oracions interrogatives sol ser molt semblant al de la parla de Barcelona.

4. A MANERA DE CONCLUSIÓ

En una entrevista al diari *ARA*,⁵ Sebastià Serrano va fer la reflexió següent: «valorem molt el canvi perquè ens sembla que l'estabilitat és símbol de poca ambició». Si traslladem aquesta afirmació a la parla del mateix Sebastià Serrano, observem que el seu comportament lingüístic és ben peculiar: presenta traces d'estabilitat en el vocalisme, i, sobretot, en el consonantisme, i també canvis en el vocalisme àton i l'entonació, provocats per la influència del dialecte central en el seu dialecte d'origen: el nord-occidental o lleidatà. Obser-

5. www.ara.cat/premium/societat/SEBASTIASERRANO-infelicitat-controlar-felicitat-aprendre_o_827317273.html.

vem, però, que el mestratge de Sebastià Serrano per comunicar amb efectivitat aspectes essencials de l'ésser humà passa per damunt de tota anàlisi i «ambició». I és que, per a ell, el que compta és ajudar la societat a conèixer-se i a estar menys sola. Esperem que la nostra aportació també permeti a Sebastià Serrano conèixer-se una mica més.

5. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Atlas lingüístico de la Península Ibérica (ALPI)* (1962). Navarro Tomás (dir.). Vol. I: Fonètica. Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Madrid.
- BADIA I MARGARIT, A. M. (1951). *Gramàtica històrica catalana*. Tres i Quatre, València.
- BADIA, A. M. (1973). «Phonétique et phonologie catalanes». A: BADIA, A. M. i G. STRAKA (eds.). *La linguistique catalane*. Klincksieck, París, pàg. 115-166.
- BARNILS, P. (1911). «Sobre fonètica catalana. Vocals». *Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana* 6: 261-298.
- BECKNER, C., R. BLYTHE, J. BYBEE, M. CHRISTIANSEN, W. CROFT, N. ELLIS, J. HOLLAND, J. KE, D. LARSEN-FREEMAN, T. SCHOENEMANN (2009). «Language is a Complex Adaptive System». *Language Learning* 59(1): 1-26.
- BOERSMA, P., D. WEENINK (2001). «Praat, a System for Doing Phonetics by Computer». *Glott International* 5: 341-345. www.praat.org (versió 5.3.44, 7/04/2013).
- CARRERA-SABATÉ, J., A. M. FERNÁNDEZ PLANAS, J. MATAS CRESPO (1999). «Estudi contrastiu de les vocals mitjanes del català oriental central i nord-occidental». A: *Actes del I Congrés de Fonètica Experimental*. URV i UB, Tàrragona, pàg. 143-149.
- CARRERA-SABATÉ, J., A. FERNÁNDEZ PLANAS (2003). «Posterior Medium Vowels Differences in Three Catalan Dialects». A: *Proceedings of the XVII International Congress of Linguists*. Praga.
- CARRERA-SABATÉ, J., A. M. FERNÁNDEZ PLANAS (2005). *Vocals mitjanes tòniques del català. Estudi contrastiu interdialectal*. Horsori, Barcelona.
- CASANOVAS, M., I. CREUS (1999). «Apunts sobre el lleidatà: fonètica i morfosintaxi». *Zeitschrift für Katalanistik* 12: 83-108.
- CERDÀ, R. (1972). *El timbre vocálico en catalán*. CSIC, Madrid.
- FERNÁNDEZ PLANAS, A. M., J. CARRERA-SABATÉ, J. MATAS CRESPO (2000). «Estudio perceptivo de vocales medias del catalán oriental central y del catalán noroccidental». A: *Actas del IV Congreso de Lingüística General. Vol. III*. Universidad de Cádiz, Universidad de Alcalá, Cadis, pàg. 1057-1068.
- GILI I GAYA, S. (1931): *Estudi fonètic del parlar de Lleida. Miscel·lània Filològica dedicada a D. Antoni M. Alcover*. Círculo de Estudios, Palma de Mallorca.

- JULIÀ-MUNÉ, J. (1998). «Variació foneticofonològica. Una aproximació a la diversitat del vocalisme lleidatà». *Caplletra* 25: 23-42.
- JULIÀ-MUNÉ, J. (2002). «Els sons del català». SOLÀ, J., M. R. LLORET, J. MASCARÓ i M. PÉREZ SILDANYA (eds.). *Gramàtica del català contemporani*, vol. 1. Empúries, Barcelona, pàg. 37-87.
- MARTÍ I CASTELL, J. (1970). *Contribució a l'estudi del dialecte occidental*. Diputació Provincial de Tarragona, Tarragona.
- PRIETO, P. (2002). *Entonació. Models, teoria, mètodes*. Ariel, Barcelona.
- RECASENS, D. (1996). *Fonètica descriptiva del català*. 2a ed. IEC, Barcelona.
- VENY, J. (1982). *Els parlars catalans*. 3a ed. Moll, Palma de Mallorca.

COL·LECCIÓ
HOMENATGES

44

Universitat de Barcelona

Publicacions i Edicions

www.publicacions.ub.edu

9 788447 538041